

Palju õnne!

95

23. detsember

Ants Viires – etnoloog ja kultuuriajaloolane

90

10. september

Hilja Kokamägi – folklorist

85

12. veebruar

Ülo Tedre – folklorist

24. november

Ruth Mirov – folklorist

75

20. jaanuar

Edgar Saar – etnoloog

70

1. jaanuar

Anna-Leena Siikala – soome folklorist

1. september

Anne Hussar – endine kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna toimetaja

27. november

Asta Õim – keeleteadlane

65

1. august

Ülo Siimets – *Mäetaguste* kauane autor

60

20. jaanuar

Kazuto Matsumura – *Mäetaguste* toimetuskolleegiumi liige

11. veebruar

Triinu Ojamaa – etnomusikoloog

55

22. mai

Andres Kuperjanov – kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna teadur

01. august

Krista Aru – kirjandusteadlane ja museoloog

12. september

Eda Kalmre – folklorist, kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna vanemteadur

50

28. oktoober

Karin Maria Rooleid – bibliograaf

24. november

Janika Kronberg – kirjandusteadlane, kirjandusmuuseumi direktor

27. november

Kärt Summatavet – kunstnik, *Mäetaguste* autor

27. november

Janika Oras – etnomusikoloog

Péter Pomozi – *Mäetaguste* toimetuskolleegiumi liige

Guntis Šmidchens – *Mäetaguste* toimetuskolleegiumi liige

45

19. märts

Anzori Barkalaja – folklorist, Viljandi Kultuuriakadeemia direktor

35

27. jaanuar

Liisi Laineste – kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna vanemteadur

Väliseestlaste kahekordne suurpidu San Franciscos

Eestis toimuvate laulu- ja tantsupidude tervikusse võib kahtlemata liita maailma eri piirkondades korraldatavad väliseestlaste suurpeod. Nii kuulub sinna ka tänavu 28. juulist 1. augustini peetud festival San Franciscos, kus ühendati pealegi esmakordselt kaks väliseestlaste suurpidu: Lääneranniku Eesti päevad (LEP) ja ESTO festival. Peamiseks põhjuseks oli see, et Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu (ÜEKN), ESTO presideeriv organ, ei leidnud üheski riigis ühtegi linna, kes oleks olnud huvitatud ESTO korraldamisest. Nii otsustasidki LEP peakomitee ja ÜEKN anda San Francisco eestlastele võimaluse korraldada 2013. aastal ühine LEP-ESTO festival motoga “Vaadates uhkusega minevikku, liikudes energiliselt tulevikku” (autor Priit Vesilind).

Mõlemad on pika traditsiooniga väliseestlaste peod, millele andis kahtlemata tõuke eestlaste keskuste kaugus üksteisest, samuti eraldatus riigiti pärast Teist maailmasõda ja Saksamaa põgenikelaagrites veedetud aastaid.

Kõikides suuremates eestlaste keskustes (Kanadas, USA-s, Rootsis, Austraalias, Inglismaal ja Saksamaal) hakati korraldama oma suvelaagreid/ühispidusid. LEP päevade traditsioon sai alguse 1953. aastal ning esimeseks asukohaks valiti San Francisco (Lääneranniku Eesti päevade nimetust kannab üritus alates 1957. aastast). Peo asukoht roteerub kahe aasta tagant viie läänekalda keskuse vahel (Los Angeles, San Francisco, Portland, Seattle ja Vancouver). Iga järgnev peokorraldaja teatatakse eelneva peo käigus.

ESTO päevade traditsioon sai alguse 1972. aastal Torontos ning on üldiselt samade põhimõtetega nagu LEP. Pidustuse nimetuse ESTO autoriks oli Olev Träss, kes sai selleks inspiratsiooni eesti noorte T-särkidel olevatest sõnapaarist “Esto-Power”. Peo intervalliks otsustati jätta neli aastat. ESTO korraldamiskoha kuulutab välja Ülemaailmne Eestlaste Kesknõukogu (ÜEKN), kellele asukohamaa korraldajatoimkond esitab peo korraldamise avalduse ja projekti.

Nagu kõikidel eelmistel LEP ja ESTO pidudel, toimusid ka tänavusel LEP-ESTO festivalil traditsioonilised laulu- ja tantsupeod, näidati teatrietendusi ja filme. Eelpool nimetatule lisandus teisigi üritusi nagu innovatiivse Eesti konverents Silicon Valleys, malesimultaan Jaan Ehlvestiga, rahvapidu, laste töötoad, jumalateenistus kirikukontserdiga jpm.

Võib öelda, et tegelikult algas LEP-ESTO 27. juunil, festivali-eelsel päeval 6. arhiivinduse ja pärandikultuuri teemalise konverentsiga Balti uuringute seisukohalt olulises rollis Stanfordi Ülikooli rohelises raamatukogus. Osalejate hulgas olid ka Eesti Vabariigi kultuuriminister Rein Lang, kantsler Paavo Nõgene, Eesti Rahva Muuseumi direktor Tõnis Lukas, mitmed Baltic Heritage Network esindajad, Rahvusarhiiv jt. Avati näitus “Karm kevad” 1949. aasta küüditamistest Nõukogude Liidus.

Festivalile tuldi kohale mitmest maailmajaost: USA idarannikult oli esindatud nn suur New Yorgi piirkond (New Jersey osariik), Connecticut ning Baltimore ja Washington. Lisaks tuli eestlasi kokku Kanadast, Skandinaaviast ja mujaltki Euroopast, kaasa-arvatud Eestist. Tulijaid oli ka eksootilisematest kohtadest, nagu Korea, Kariibi mere Turksi ja Caicose saartelt, Austraaliast. LEP-ESTO organiseerija Ingrid Arulaid Echter (San Francisco Eesti Seltsi president) teatas, et üritusest võttis osa umbes 1300 inimest, nendest lauljaid oli ligi 200, tantsijaid ligi 100, puhkpilliorkestri pillimängijaid 40, esinejaid avatseremoonial 15, seminaridel 8.

LEP-ESTO laulupidu. Iivi Zajedova foto 2013.

Peo esimese päeva tippündmus, ESTO avatseremoonia, korraldati Kaunite Kunstide Palees (Palace of Fine Arts), pompöösses sammastega ümbritsetud kuppelhoones. Enne kontserdi algust võis osaleda Eesti kultuuri-, haridus-, äri- ja reisimisvõimalusi tutvustavas “Avasta Eestit” ekspositsioonil. Esmakordselt LEP-ESTO ajaloos domineeris avamisel ballett, spetsiaalse kava Eesti Rahvusballeti esimese Põhja-Ameerika turnee jaoks oli kokku pannud trupi kunstiline juht Toomas Edur. Kontserdi esimeses osas oli puhkpilliorkestri etteaste, avakõne ja Eesti Rahvusballeti esituses Tiit Helimetsa poolt loodud koreograafia kaasaegsele balletile “Aeg”. Teist vaatust sisustas Hanna-Liina Võsa ja Ando Nahkuri ühine muusikaline koostöö ning Valge luige pas de deux “Luikede järvest”. Kolmanda vaatuse sisustas Eesti koreograafi Marina Kesleri ballett “Othello” Arvo Pärdi muusikale, see ballett, mis on tuntuks saanud ka väljaspool Eestit. Avapeo lavastas San Francisco balleti esitantsija Tiit Helimets.

Lääneranniku kooride kõrval olid eesotsas peadirigendi Kalev Lindaliga esindatud viimastel aastatel tuntuks saanud Euroopa Eestlaste koor (praegu ligi 150-liikmeline). Laulupeol vaheldusid dirigendid iga laulu järel, nende hulgas oli koguni Portlandist pärit eesti juurteta Lonnie Cline, kellele eestlus läks hinge vaatamata veresuguluse puudumisele. Ta juhatas “Mesipuud” hingestatumatult kui ehk ükski Eesti dirigent kunagi varem.

Laupäeval ja pühapäeval korraldatud seminaril esinesid Tallinna Ülikooli, Eesti Kirjandusmuuseumi, Eesti Rahva Muuseumi jne esindajad, käsitledes väliseesti rahvatantsu, eesti keele õppimist-õpetamist ning teisi identiteediga seotud küsimusi.

ESTOde traditsiooniline ÜEKN rahvuskongress kandis nimetust “Eesti keel ja kultuur väljaspool Eestit”. Ettekandega astusid üles ka kultuuriminister Rein Lang, ERMi

direktor Tõnis Lukas, TLÜ vanemteadur Iivi Zajedova ning haridusministeeriumi keeleosakonna peaekspert Andero Adamson. Rahvuskongress kujunes nähtavasti ainukeseks poliitilise väljundiga ESTO ürituseks, sest kohaletulnute hääletuse tulemusel esitati 2. juulil avalik pöördumine seoses piirileppega Eesti Vabariigi valitsuse, presidendi, Riigikogu liikmete ja kõigi eestimaalaste poole.

Laupäeva õhtul võis minna vaatama Toronto eestlaste raadiodraama žanris näitemängu “Papa” (peaosas EV aukonsul Torontost Laas Leivat) või osaleda rokkansambli Puus Brothers Bänd konserdil, kus esines kõigile väliseestlastele tuntud Urmas Kärner (ESTO ’92 New York peakomitee esimees). Bänd loodi ESTO 80 päevil Stockholmis ning see on vanim tegutsev väliseesti levimuusika ansambel, esinenud kuuel ESTO-l (Stockholm, Toronto, Melbourne, Toronto, Riia, San Francisco) ja Eestis laulupidudel aastatel 2004 ja 2009.

Kuigi San Francisco tähtsündmuseks oli sel ajal hoopis geiparaad Pride Parade, kogunesid eestlased pühapäeval, 30. juunil suurlinna südames asuvasse Yerba Buena iluaeda LEP-ESTO tantsupeole “Piirideta Eesti”. Kaheosalisel kontserdil esitati 35 tantsu, esinemas olid ka rahvatantsurühmad Kiilist ja Pärnust. Programmi pani kokku ja seda juhtis Bostoni tõusev täht noor rahvatantsujuht Talvar Tari. Etenduse organisator Enno Arulaid selgitas eesti ja inglise keeles eesti rahvatantsu ajalugu jm.

Sama päeva õhtul, 30. juunil peeti hotellis Grand Hyatt Union Square sinimustvalge ball. Esmaspäev, 1. juuli kulmineerus LEP-ESTO 2013 jumalateenistuse ja piduliku lõputseremooniaga, millele järgnes folkloorifestival ja kogupere piknik Castle Rock Regional puhkealal Mount Diablo jalamil Walnut Creeki lähedal. Ja nagu juba ESTOdel tavaks saanud, mindi sellegi õhtu lõpuks ikka “salakõrtsi” Elks Lodge, kus lauldi, tantsiti ja suheldi ning jäeti lõpuks üksteisega hüvasti järgmise kohtumiseni Torontos.

Iivi Zajedova

Kroonika

Akadeemilises Rahvaluule Seltsis

26. septembril alustas Akadeemilise Rahvaluule Selts alustas sügishooaega tavapärasemast pidulikuma õhtuga, millel esitleti Eesti rahvaluule arhiivi värsket mängude veebilehekülge “Uka-uka: Vanad ja uued mängud rahvaluulearhiivist” (<http://www.folklore.ee/ukauka/>), saidile koondatud veebiväljaannet “1001 lastemängu aastast 1935” (koostajad ja toimetajad Mall Hiiemäe, Risto Järv, Kaisa Kulasalu, Mari Sarv, Kadri Tamm ja Astrid Tuisk, kujundus Siret Roots) ja kogumismoodulit “Kratt”.

Sissejuhatuseks kuulati mänguteemalisi ettekandeid. Mall Hiiemäe andis ülevaate lastemängude temaatikast, otstarbest ja muutlikkusest, lähtudes peamiselt 1934–35 aasta mängude ülemaalsele konkursile saadetud kaastöödest. Vaatluse all oli põhiosa omaaegselt populaarsest mänguvaramust 5–15aastaste laste seas, lisaks ka unikaalsemaid ning ainukordsemaid mängu; praeguseni mängitavaid, aga ka juba unustusehõlma vajunud mängude kirjeldusi.

Astrid Tuisk rääkis oma tähelepanekutest tänapäeva tüdrukute mängudest *Littlest Pet Shop* bränditoodetega.

Kuulutati välja lastemängude kogumisvõistlus. Oma mänguelamusi on võimalik arhiivile saata kogumismooduli “Kratt” vahendusel (<http://kratt.folklore.ee/ctrl/et/Ky-sitluskavad/andmed/4>).

Eda Kalmre esitles raamatut *The Human Sausage Factory. A Study of Post-War Rumor in Tartu* (Amsterdam, New York: Rodopi, 2013).

24. oktoobri ettekandekoosolek oli Tartu Ülikooli folkloristika osakonna külalisdoktorantide päralt. Chao Tang ja Xianfu Liu kõnelesid nüüdisaja hiina folkloristikast. Hiina doktorantide õpinguid Eestis toetavad European Social Fund’s Doctoral Studies ja rahvusvaheline programm Archimedes.

21. novembril korraldas ARS koostöös Eesti Rahvaluule Arhiiviga 11. kogumiskonverentsi “Välja piiritlemine: kus kohtuvad uurija ja uuritav”.

Piiride, piiritletud ruumi ja piiri ruumi üle arutles Marika Alver, lähtudes Eesti Kunstiakadeemia XXXVI soome-ugri uurimisreisist Narva ja Leningradi oblastisse. Sille Kapper Tallinna Ülikoolist proovis piiritleda uurimisvälja, mis aitaks mõista pärimustantsu nüüdiskultuuri keskkonnas. Reaalsuse ja üleloomuliku piirimail töötanud Margaret Lyngdoh vahendas oma kogemusi rituaalide kogumiselt Khasise metsakülades.

Reet Hiimäe tõstatas küsimuse, kuidas kulgeb informantide ja nende lähedaste elu pärast folkloristi külastust ning kuidas jääda eetilistesse raamidesse isiklikku sfääri tungimisel. Anu Korb analüüsis pärast välitöid Siberist saadetud kirju ning neis sisalduvat folkloorset ainet. Helen Plado ja Kristel Uihoaed Tartu Ülikoolist tutvustasid keelekogumise meetodeid ning andsid ülevaate *seto* keele olukorrast nüüdis-Petseriimaal. Keeleküsimustel, täpsemalt laulude nimetamise eripäradel peatus Jonathan Roper Tartu Ülikoolist.

Suivistest kohapärimuse kogumisretkedest rääkisid Mana Kaasik Võnnu kihelkonna looduslike pühapaikade ja Mari-Ann Remmel Kihelkonna kihelkonna välitööde põhjal. UFO-lugudega seotud paikade ja lugude kogumis- ja uurimisvõimalustest rääkisid Kristel Kivari ja Igor Volke. “Mittekohtadest” ehk kohtadest, mis muutuvad seal toimuva sündmuse käigus tähenduslikuks paigaks, rääkis Eva Sepping.

Konverentsi järel esitleti Mall Hiimäe kogumikku *Endis-eesti elu-olu V. Lugemis-palu kodusest ja perekondlikust elust* (sarjas Eesti Rahvaluule Arhiivi Toimetused 30) ning peeti meeles produktiivset rahvaluulekogujat, ERA teadurit Janika Orast tema ümmargusel tähtpäeval.

Ell Vahtramäe

Eesti Rahvaluule Arhiivis

26.-29. juunini osalesid Kaisa Kulasalu ja Mari Sarv Šveitsis Berni ülikooli juures korraldatud I rahvusvahelises digitaalhumanitaaria suvekoolis.

1.-4. juulini Tartus korraldatud SIEFi kongressil esinesid Aado Lintrop (Okunevo: new mixture, old ideas); Helen Kõmmus (Finno-Ugric ethno-pop and ethnic revival:

traditional music of Finno-Ugric nations in the context of contemporary popular culture); Anu Korb (Archived material given second life: on the songs and tales of Siberia's Estonians and issues related to publishing the material) ja Mari Sarv (Home as an emotionally-loaded space).

Mari Sarv ja Risto Järv koos Kelly Fitzgeraldiga (University College Dublin) ning Gary Westiga (University of Edinburgh) korraldasid kongressil arhiivide teemalise sessiooni "The role of archives in the circulation chain of tradition", kus peeti üheksa ettekannet. ERA algatatud folklooriarhiivide võrgustiku loomise idee võeti sessioonil omaks ning arutelu tulemusena esitas Soome rahvaluulearhiivi juhataja Lauri Harvilahti SIEFi juhatusel ettepaneku arhiiviteemalise töörühma moodustamiseks.

Korraldati ka arhiiviekskursioon SIEF'il osalejatele.

5. ja 6. juulil toimunud Nüpli III suvekoolis esines Risto Järv ettekandega "Rännakutest muinasjutumaal".

7. juulil esines Mall Hiimäe Avinurme looduspäeval ettekandega "Putukad ja mutukad rahvapärimeses".

8. ja 9. juulil osales Anu Korb BaltHerNeti suvekoolis "Eesti kultuuripärand võõrsil V" Alutaguse Puhke- ja Spordikeskuses ning esines ettekannetega "Rahvaluule andmebaasides" ja "Siberi eestlaste kirjad".

11. juulil osales Mall Hiimäe Paides Jaan Eilarti 80. sünniaastapäeva vestlusringis "Eesti rahvussümbolid", kus ta kõneles Eesti rahvuspuust tammest.

25.-28. juulini toimunud Viljandi pärimusmuusikafestivalil salvestasid õpitubasid, osalesid regilaulupesas ning filmisid folgimelu Jaanika Hunt ja Helen Kõmmus.

27. juulil esitles Ingrid Rüütel Viljandi festivali raames koostööväljaannet ERRiga "Kihnlased 1991–1994" (DVD komplekt + annotatsioon eesti ja inglise keeles).

10. augustil Kihnu rahvamajas Kihnu tantsu päeval esines Ingrid Rüütel ettekandega "Naised Kihnu kultuuris" ning esitles DVD-väljaannet "Kihnlased 1991–1994".

14. augustil kõneles Mall Hiimäe üritustesarja "Pärimuslikud tähtpäevad tänapäeval" raames Narva Eesti Seltsis teemal "Kevadsuvised tähtpäevad". **15. augustil** osales ta sama üritustesarja raames rukkimaarjapäeva tähistamisel Vaivara vallas Laagna külakeskuses.

16.-20. augustini toimusid kohapärimuse töörühma (Kaisa Kulasalu, Jüri Metssalu, Mari-Ann Rimmel ja Valdo Valper) välitööd Vilsandi rahvuspargis. 16. augustil võtsid kohapärimuslased osa Vilsandi rahvuspargi 20. sünnipäeva seminarist, kultuuripärandist rahvuspargis rääkis Jüri Metssalu.

27. ja 28. augustil osalesid Risto Järv, Kaisa Kulasalu ja Mari Sarv Roostal Eesti mäluasutuste suveseminaril "Digitaalne kultuuripärand ja ajahorisont 2020". Risto Järv ja Mari Sarv esinesid ettekandega "Mäng on suure inimese töö. Eesti Rahvaluule Arhiivi kogumismoodulist ja virtuaalnäituse koostamisest". Kaisa Kulasalu pidas ettekande "Virtuaalsest keldrist andmebaasiks: projekt Eesti Kirjandusmuuseumi avaandmete kättesaadavaks tegemine".

Septembris osalesid Mall Hiimäe ja Astrid Tuisk kultuuripärandi aasta pärandiralli sündmustel. **7. septembri** rallietapil kõnelesid Astrid Tuisk ja Mall Hiimäe Alatskivil Tartumaa lastemängudest ning **27. septembril** tutvustas Astrid Tuisk lastemänge Muhus.

14. septembril pidas Jaanika Hunt Viljandi noortekeskuse VANT avamisel kehakau-
nistuste teemalise loengu.

21. septembril käisid Mari Sarv ja EMTA üliõpilane Timo Kalmu rahvalauliku Miina Lamboti 145. sünniaastapäeva tähistamisel Jumindas. Nad tutvustasid Miina Lamboti laulupärandid ning ühtlasi jäädvustasid ürituse videosse.

26. septembril Akadeemilise Rahvaluule Seltsi ja Eesti Rahvaluule Arhiivi korraldatud pidulikul koosolekul esinesid Mall Hiimäe ettekandega “Lastemängude temaatikast, otstarbest ja muutlikkusest” ning Astrid Tuisk ettekandega “Väike tüdruk ja bränditoode Littlest Pet Shop”. Risto Järv tutvustas ERA mängude veebisaiti “Uka-uka. Vanad ja uued mängud rahvaluulearhiivist”, Mall Hiimäe veebiväljaannet “1001 lastemängu aastast 1935” (tekstid valinud Mall Hiimäe, koostanud Mall Hiimäe, Risto Järv, Kaisa Kulasalu, Mari Sarv, Kadri Tamm, Astrid Tuisk), Kaisa Kulasalu ERA uut kogumismoodulit Kratt ning Astrid Tuisk kuulutas välja lastemängude kogumise võistluse.

27. septembril andis Mall Hiimäe panuse Jääaja Keskuse teadlaste öö sündmusesse, kõneldes teemal “Muistendite juured on meie looduses”.

1. oktoobril osales Kaisa Kulasalu Kultuuriteooria tippkeskuse teoreetilisel seminaril ettekandega “Arhiiv ja kehalisus: rahvaluulearhiiv kehalisust representeerimas”.

9. oktoobril esitleti Mäetaguse rahvamajas Ingrid Rüütli koostatud raamatu “Ida-Virumaa rahvakultuurist” uustrukki.

14.-17. oktoobrini osales Mari Sarv Poolas konverentsil “International Conference on Communication Styles” ettekandega “Improper mode of archaic folksongs and its affinities to humor”.

16. oktoobril toimus Eesti Kirjandusmuuseumi saalis riikliku programmi “Eesti keel ja kultuurimälu (2009–2013)” aruandekonverents, mille raames tegid ERA projektidest kokkuvõtteid ja andsid viie aasta saavutustest ülevaate Anu Korb, Risto Järv, Mari-Ann Rimmel ja Janika Oras.

24.–26. oktoobrini osales Risto Järv Kataloonia rahvusvahelise ülikooli (Universitat Internacional de Catalunya) korraldatud kongressi “European Culture” sessioonis “Encounters with difference in European borderlands” ettekandega “Borders in stories: Seto region and border narratives”. Kataloonia visiidi jooksul tutvus Risto Järv Kataloonia rahvaluulearhiivi (Arxiu de Folklore) ning Rovira i Virgili ülikooli (Universitat Rovira i Virgili) muinasjutu-uurijate tööga Tarragonas.

25. oktoobril korraldasid Mari Sarv ja Kaisa Kulasalu Eesti Kirjandusmuuseumis seminari “Eesti digitaalhumanitaaria AO 2013: IT-rakendused humanitaarteadustes”. Seminari 22 ettekannet tutvustasid digitaalsete rakenduste kasutamist humanitaar-

teaduste erinevatel erialadel. Mari Sarv ja Kaisa Kulasalu pidasid seminaril ettekande “Teel rahvaluule digitaalarhiivi poole”.

30. oktoobrist 1. novembrini osales Jaanika Hunt Kultuuriteooria tippkeskuse sügis-konverentsil ettekandega Eesti surmakultuurist, posterettekandega “Memorial tattoos” ning viis läbi ekskursiooni Raadi surnuaial.

1. novembril esines Risto Järv Eesti Emakeeleõpetajate Seltsi sügispäevadel Viljandi Gümnaasiumis ettekandega “Pärandist, pärimusest ja emakeelest”.

2. novembril kõneles Mall Hiimäe Pikakannul hingedepäeva rahvausundilisest tähendusest.

2. novembril rääkis Jaanika Hunt Kaagvere erikoolis hingedepäevast.

6.-8. novembril osales Risto Järv Ida-Soome Ülikooli (Joensuu kampus) korraldatud konverentsil “Border Code” ettekandega “Estonians’ Narratives about Crossing the Border to Finland. On the Basis of the Folklore Collection Campaign ‘Finland in My Memories’”.

6.-9. novembrini osales Jaanika Hunt Ateenas Kreekas 10. ülemaailmsel surmateemaatikas käsitleval konverentsil (10th Global Conference: Death and Dying) ning esines ettekandega “Memorial tattoos: grief sewn into your skin”.

9. novembril rääkis Mall Hiimäe Narvas, Narva Eesti Seltsis Virumaa rahvausundist ja sügistalvistest tähtpäevadest ning nende tähistamisest.

13. novembril esitlesid Tartu vaksalihoones rahvaluulel põhinevat rongiluule valikut Moon Meier, Piret Voolaid (folkloristika osakond) ja Helen Kõmmus. Alates novembri algusest saab Edelaraudtee rongide akendel lugeda näiteid Eesti Rahvaluule Arhiivis talletatud (teekonna)pärimusest. Rongi(rahva)luule valik on inspireeritud kultuuripärandi aastast.

20. novembril rääkisid Ave Goršič, Mall Hiimäe, Jüri Metssalu ning Janika Oras Tartu Herbert Masingu Kooli Eesti päeval folkloristi elukutsest ning tutvustasid õpilastele folkloori ja folkloori kogumist.

28. novembril Akadeemilise Rahvaluule Seltsi ja Eesti Rahvaluule Arhiivi korraldatud kogumiskonverentsil “Välja piiritlemine: kus kohtuvad uurija ja uuritav?” esinesid ERAst Anu Korb (Kirjades edastatud pärimusaines) ja Mari-Ann Rimmel (65 aastat hiljem: välitööd Kihelkonna kihelkonnas). Esitleti Mall Hiimäe raamatut *Endis-eesti elu-olu V* (ERA Toimetused 30).

28.-29. novembril osales Mari Sarv Hiinas Hiina Sotsiaalteaduste Akadeemia vähemusrahvaste kirjanduse instituudi korraldatud seminaril “Epic Studies and Oral Tradition Research” ettekandega “The experience of crowdsourcing in the collection of Estonian folklore”. Seminar on seotud laiema koostööprojektiga, mille üheks eesmärgiks on analüüsikeskkonna loomine eri rahvaste traditsioonilise poeetika võrdlevaks uurimiseks semantilise veebi abil.

Moon Meier

Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonnas

10. augustil korraldas Raivo Kalle Metsäühistute Liidu suvepäevadel Jõgevamaal Kääpal Kalevipoja kijas looduslike toidutaimede tundmise retke, Renata Sõukand korraldas samas teetaimede degusteerimise.

16. augustil pidas Tõnno Jonuks Mütofestil loengu “Moraal ja ideoloogia muistses Põhjas”.

22. augustil korraldasid Raivo Kalle ja Renata Sõukand teede degusteerimise Moostes Puka keskkooli pedagoogide koolitusel tee- ja toidutaimedest.

27. augustil pidas Tõnno Jonuks koos Kristiina Johansoniga (TÜ) Turus (Soome) konverentsil “Church Archaeology in the Baltic Sea Region” ettekande “Church for priests and church for witches – church as a place for unofficial/magical rituals”.

29. augustist 7. septembrini osalesid Mare Kõiva ja Andres Kuperjanov Ateenas (Kreeka) SEACi (Euroopa Arheoastronoomia Kultuuris Selts) konverentsil “Astronomy, Mother of Civilization and Guide to the Future” ettekandega “Contemporary Rituals Addressing the Sun and Moon”.

9. septembril korraldas Tõnno Jonuks koos Ester Orasega Tšehhimaal Pilsenis Euroopa Arheoloogide Assotsiatsiooni (EAA) aastakoosolekul sessiooni “Archaeology of Religion – methodological issues”.

13. septembril pidas Tõnno Jonuks Tartu Ülikooli sarjas “Eesti kirikulugu” loengu “Eestlaste varased uskumused”.

12. septembril osalesid Raivo Kalle ja Renata Sõukand Kuku raadios nädalaraamatu esitluse salvestamisel.

17. septembril andsid Raivo Kalle ja Renata Sõukand intervjuu Aktuaalsele Kaamerale (<http://uudised.err.ee/index.php?06287355>).

17. septembril esitlesid Raivo Kalle ja Renata Sõukand Tallinnas Solarises raamatut *Eesti looduslikud toidutaimed* (kirjastus Varrak). Autoritega vestlesid toiduteadlane Raivo Vokk ja meisterkokk Dimitri Demjanov.

19. septembril esitlesid Raivo Kalle ja Renata Sõukand Tartus kirjandusmuuseumis raamatut *Eesti looduslikud toidutaimed* (kirjastus Varrak). Autoritega vestlesid marjateadlane Taimi Paal ja loodustalu pidaja Liisi Kutkina.

19. septembril pidas Eda Kalmre Tartu Linnamuuseumi õudusjuttude sarjas loengu “Üks õudne jutt käib ringi mööda maad. Kuulujuttudest, nende tekkimisest ja tähendusest omas ajas”.

24. septembril esines Piret Voolaid loengutega “Folkloori lühivormide andmebaasid internetis” ja “Folklooriprotsessid tänapäeva interneti kogukondades” Põlvamaa kultuuritöötajate koosviibimisel Põlva Keskraamatukogus.

24. septembril rääkisid Raivo ja Renata Lustivere põhikooli 1.–4. klassi õpilastele ja eraldi lasteaialastele taimenäda raames söödavatest ja mürgistest taimedest ning laste taimekasutusest.

27. septembril tutvustas Renata Sõukand teadlaste öö raames kirjandusmuuseumis teetaimi ja korraldas teede degusteerimise. Reet Hiimäe viis läbi loeng-eksperimenti Eesti traditsioonilistest ennustamisvõtetest, Mare Kõiva pidas loengu “Eksperimendid paranormaalsete nähtuste uurimisel”.

4. oktoobril pidas Eda Kalmre kirjandusmuuseumis konverentsil “Souuuringud Eestis: hetkeseis ja arengud” ettekande “Omaloomingulised armastusjutud romantilises tüdrukutekultuuris. Ajaloost ja arengutest”, Liisi Laineste pidas ettekande “Naise roll eesti anekdootides”.

9.–13. oktoobrini osalesid Raivo Kalle ja Renata Sõukand Ida-Euroopa etnobioloogia võrgustiku 3. seminaril Poolas Kikowis ettekandega “Possibilities for sustaining traditional and regional food in Estonia”. Kaks seminaripäeva oli pühendatud edaspidiste koostöösuundade kaardistamisele ja tööjaotusele.

10. oktoobril esitas Reet Hiimäe Tallinnas Rahvusraamatukogus koos Ülo Valgu ja Kristel Kivariga korraldatud rahvusteaduste loengul ettekande “Kui muistendist saab uudis: usundilise pärimuse ja Eesti ajakirjanduse suhetest läbi aja”.

11. ja 12. oktoobril Püssis korraldatud koolitusel pidas Reet Hiimäe ettekande “Virumaa jutupärimus”.

14.–16. oktoobrini osales Liisi Laineste korraldustoimkonna liikmena Krosnos (Poola) rahvusvahelisel suhtlusstiilide konverentsil (International Conference on Communication Styles) ja esines seal ettekandega “Estonian is another Estonian’s best snack. The distribution and meaning fields of the proverb on the Estonian Internet” (teave ja teesikogumik <http://www.pwsz.krosno.pl/news-department-of-english/art,6,international-conference-on-communication-styles-krosno-14-16-october-2013.html>).

16. oktoobril korraldas Mare Kõiva (abis Asta Niinemets ja Diana Kahre) kirjandusmuuseumis riikliku programmi “Eesti keel ja kultuurimälu (2009–2013)” kultuurimooduli projektide aruandekonverentsi. Ettekanded: Õnne Kepp ja Elle-Mari Talivee (Friedebert Tuglase, Marie Underi ja Artur Adsoni vaimne pärand), Malle Ermel ja Kaspar Kolk (Ülevaade kahest Tartu Ülikooli raamatukogu käsikirjakogusid hõlmavast projektist), Kristina Pai (Estica/Baltica ajalooliste täistekstide digitaalne kättesaadavaks tegemine (2009–2013)), Merike Kiipus (Vanem eestikeelne ajakirjandus kui rahvusliku kultuurimälu kandja digitaalajastul), Irina Külmoja (Vanausulised kultuurimälu kandjatena), Anu Korb (Eestlased Venemaal: asustuslugu ja pärimus), Risto Järv (Eesti muinasjuttude teaduslikud väljaanded), Mari-Ann Rimmel (Eesti kohapärimuse andmebaas ja piirkondlikud publikatsioonid (2009–2013)), Janika Oras (Eesti regilaulude avaldamine), Arvo Krikmann (Eesti ja Ida-Euroopa huumor ja mõistatused: globaliseerumine, lokaliseerumine ja žanriuuendused), Mare Kõiva (Eesti muistendid ja loitsud), Renata Sõukand ja Raivo Kalle (Historistlik eesti rahvameditsiini botaaniline andme-

baas (HERBA) ja satelliitandmebaasid), Andres Kuperjanov ja Piret Voolaid (Folkloristlikud rakendused elektroonilistel infokandjatel), Anneli Baran (Eesti kõnekäändude ja fraseologismide andmebaas ja fraseologismide allikpublikatsioon “Monumenta Estoniae Antiquae” sarjas), Eve Annuk ja Kristi Metste (Kirjandus- ja kultuuriloolised allikapublikatsioonid EKLA kogudest), Rutt Hinrikus (Eesti elulood suulise ja kirjaliku traditsiooni vahel), Roosmari Kurvits (Eesti ajakirjanduse biograafiline leksikon (kuni 1940. aastani)), Marin Laak ja Marju Mikkel (Peatus mineviku kiirteel: teabekeskond “Kreutzwaldi sajand. Eesti kultuurilooline veeb”), Urve Lippus “Eesti muusikalugu”, Tiit Lauk (Eesti džäss “raudse eesriide” taga), Liina Lukas (Balti kirjakultuuri ajalugu).

Vaatmikega esinesid Piret Viires (Monograafiasari “Heuremata”) ja Marin Laak (Humanitaarajakirja *Methis* rahvusvahelise taseme tõstmine).

20. oktoobril andis Renata Sõukand Vikerraadios teadussaatele “Labor” intervjuu teetaimedest (http://vikerraadio.err.ee/helid?main_id=2148521).

21. oktoobril esines Mare Kõiva Virumaa Keskraamatukogus folkloori kogumisvõistluse “Kratimäng” seminaril loenguga “Kratt eesti mütoloogias”.

23. oktoobril pidas Raivo Kalle Jõgeva alevikus Külaakadeemia raames loengu looduslikest toidutaimedest ja Renata Sõukand korraldas teede degusteerimise.

24. ja 25. oktoobril osales Nikolay Kuznetsov Komimaal Sõktõvkaris korraldatud konverentsil “Esimene komi rahvaluulekogumik 100”, kus ta pidas ettekande Paul Ariste Komi-teemalistest materjalidest Eesti Kirjandusmuuseumis.

24. oktoobril pidas Reet Hiimäe Tartu Linnamuuseumis sarjas “Õudsed õhtud linnamuuseumis” ettekande “See hirmus Must surm”.

25. oktoobril Kirjandusmuuseumis korraldatud seminaril “Eesti digitaalhumanitaaria AO 2013: IT-rakendused humanitaarteadustes” astusid folkloristika osakonnast kuulajate ette Andres Kuperjanov (Skriptoorium – tekstimassiivi automatiseeritud kiirtöötlus ja selle väljundid folkloristika osakonna sisestuste näitel) ja Mare Kõiva (Sakraaltekstide digikorpus). Vaatmikega esinesid Piret Voolaid (Paröömilise grafiti andmebaas folkloristliku infoallikana) ja Liisi Laineste (MediaWiki potentsiaal digitaalhumanitaarias: eksperiment anekdootidega kolme rahvuse kohta).

26. oktoobril toimus Helsingis traditsiooniline Kalevalaseltsi (Kalevalaseura) lõikustänupüha seminar, kus soome rahvaluule kogumise ja uurimise, pärimuskultuuri edendamise selts andis välja kümme lõikustänupüha tunnustusauhinda (Kekrinpäivän tunnustuspalkinto). Väärrika autasu pälvis teiste seas Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna vanemteadur, Eesti Teaduste Akadeemia liige, Kalevalaseltsi välisliige Arvo Krikmann, keda tunnustati Eesti-Soome rahvaluulealase koostöö pikaajalise ning järjepideva edendamise eest.

Arvo Krikmann on arendanud Eesti-Soome ühistööd mitme folkloristliku suuretegevõtmise kaudu. Alates 1963. aastast osales Arvo Krikmann soome folkloristi Matti Kuusi algatatud läänemeresoome rahvaste ühisvanasõnade suurprojekti, mille käigus avaldati eesti, liivi, vadjja ja vepsa vanasõnade teaduslikud väljaanded ning mis päädis suurteose *Proverbia septentrionalia* publitseerimisega 1985. aastal ja jätkus sajandivahetusel *Proverbia septentrionalia* jätkukõidete ettevalmistamisega.

Sajandivahetusel osales Arvo Krikmann ka teises olulises Soome ja Eesti folkloristlikus ühisprojektis, mille tulemusel digiteeriti suurteos *Suomen kansan vanhat runot* sisalduv ja muu oluline soome ja eesti vanem rahvaluuleaines ning loodi soome runode ja eesti regilaulude veebiandmebaasid. Tõhus koostöö Soome folkloristidega on väljendunud ka Arvo Krikmani osalemises paljudel rahvusvahelistel parömioloogiakonverentsidel, ta on olnud külalislektor Joensuu ja Turu ülikoolis aastail 1999 ja 2003.

28. oktoobril esines Piret Voolaid Tartus Eesti Rahvapärimuse Kooli mardi- ja kadripäeva kombestiku koolitusel loenguga “Eesti mõistatuste alaliigid ja allikad. Mõistatamine kadri- ja mardipäeva kombestikust”.

28.–30. oktoobrini osales Nikolay Kuznetsov Komimaal Söktövkaris konverentsil “Emakeel kakskeelsuse oludes” ja pidas seal ettekande.

31. oktoobril pidasid Raivo Kalle ja Renata Sõukand Eesti Maaülikooli Elus teaduse projekti raames Lihula Gümnaasiumis kahetunnise loengu gümnaasistidele looduslikest toidu- ja teetaimedest.

31. oktoobrist 3. novembrini osales Reet Hiimäe Austrias Viinis rahvusvahelisel konverentsil “Sei wie du willst, du namenloses Jenseits”. Neue interdisziplinäre Ansätze zur Analyse des Unerklärlichen” Ta pidas seal ettekande “Jenseitsvorstellungen in der Kommunikation zwischen Lebenden und Toten”.

1. ja 8. novembril pidasid Raivo Kalle ja Renata Sõukand Tallinna Tehnikaülikoolis toiduteaduste magistrantidele kaks neljatunnist loengut looduslikest toidu- ja teetaimedest.

5. novembril pidas Tõnno Jonuks Manchesteri ülikoolis (Ühendkuningriigid) loengu “Archaeology of religion and magic in Estonia”.

8. novembril avati kirjandusmuuseumi fuajees Rein Saukase koostatud näitus “Kaarle Krohn 150”, mis jääb vaadata 2014. aastani.

16. novembril pidas Katre Kikas Tartus konverentsil “Kohalik kirjandus: Lõuna-Eesti vaated” ettekande “Nüüd tead siis lugeja, et...” Mölder Märt Siipseni kirjutaja-identiteedist”.

20. novembril pidas Eda Kalmre Tallinnas Teadlaste Majas loengu “Hirm ja võoraviha sõjajärgses Tartus. Kuulujuttude tekkimisest ja tähendusest”.

20. novembril viisid Raivo Kalle ja Renata Sõukand Tartu Loodusmajas läbi koolituse loodulikest toidutaimedest Tartu Ülikooli töökeskkonnavolinikele.

22. ja 23. novembril Lüganusel korraldatud koolitusel pidas Reet Hiimäe ettekande “Virumaa jutupärimus”.

24. novembril Vikerraadio eetris olnud “Keelesaates” kõneles Piret Voolaid mõistatustest ja mõistatamisest.

28. novembril esines Reet Hiimäe kirjandusmuuseumis kogumiskonverentsil “Välja piiritlemine: kus kohtuvad uurija ja uuritav?” ettekandega “Folkloristi jälg pärimus-kogukonnas”.

29. novembril osales Reet Hiiemäe Tallinnas arstide konverentsil “Pain in Baltics” ettekandega “Pain and magical thinking: ways of pain management in Estonian folklore”.

Teisipäevaseminarid

12. septembril tüdrukutekultuuri töörühma avatud seminar osakonna vanemteaduri Eda Kalmre eestkõnelemisel.

5. novembril vahendas Nikolay Kuznetsov muljeid kahelt Sõktõvkaris toimunud konverentsilt (“Esimene komi rahvaluulekogumik 100” ja “Emakeel kakskeelsuse oludes”).

Asta Niinemets

Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnas

30. juunist 4. juulini toimus Tartu Ülikoolis etnoloogide ja folkloristide maailmaorganisatsiooni SIEF (Société Internationale d’Ethnologie et de Folklore) 11. rahvusvaheline kongress, mis tõi Tartusse ligi 430 esinejat 41 riigist. Kongress keskendus ringlusele, sh kultuurivormide ringlusele ning kultuuriliste praktikate ja uskumuste ringlust kujudavatele poliitilistele ja majanduslikele teguritele.

9.–23. septembrini pidasid külalisõppejõud Camilla Asplund Ingemark (Åbo Akademi, Soome) ja Dominic Ingemark (Lundi ülikool ja Göteborgi ülikool, Rootsi) ingliskeelse loengukursuse “Vana-Kreeka ja -Rooma folkloor”.

18. septembrist 20. novembrini pidas külalisõppejõud Neelakshi Goswami (Gauhati ülikool, Guwahati, India) eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnas ingliskeelse loengukursuse “India naiste folkloor”.

23. septembril pidas prof Péter Bálint (Debreceni ülikool, Ungari) loengu välitöödest Transilvaania mitmerahvuselistes (ungarlased, rumeenlased, romad ja saksid) külades.

25. septembril pidas Dominic Ingemark (Lundi ülikool & Göteborgi ülikool, Rootsi) loengu “Roman Agricultural Lore”.

1. oktoobril juhatas Kultuuriteooria tippkeskuse teoreetiline seminar “Kehalise kogemuse vahendamine” sisse tippkeskuse VI sügiskonverentsi paneeli “Negotiating embodied experiences”, mis keskendus kehalise kogemuse kultuurilisele vahendamisele. Ettekandeid pidasid TÜ etnoloogia ja folkloristika eriala doktorandid ja magistrandid, kelle uurimisvaldkond haakub kehalisuse temaatikaga.

24. oktoobril kõnelesid Akadeemilise Rahvaluule Seltsi koosolekul folkloristika külalisdoktorandid Hiinast Chao Tang ja Xianfu Liu kaasaegsest hiina folkloristikast.

24.–28. oktoobrini pidas külalisõppejõud prof Elliott Oring (California ülikool, Los Angeles) ingliskeelse loengukursuse “Rahvahuumor: struktuur, kommunikatsioon ja esteetika”.

28. oktoobril pidas prof Elliott Oring (California ülikool, Los Angeles) loengu “Practical Knowledge in a Theoretical World: What Every Student Should Know about the World of Academic Reading, Writing, and Presentation”.

30. oktoobril ja 1. novembril Kultuuriteooria tippkeskuse VI sügiskonverents – rahvusvaheline üldteoreetilistele teemadele pühendatud teadusüritus “VI Autumn Conference of the Centre of Excellence in Cultural Theory”.

Valmis ajakirja *Journal of Ethnology and Folkloristics* uus number 7 (1) (<http://www.jef.ee/index.php/journal/issue/view/12>).

12. novembril pidas dr Nemanja Radulović (Belgradi ülikool, Serbia) loengu “Folkloristics in Serbia” (Folkloristika Serbias).

14. novembril pidas dr Nemanja Radulović (Belgradi ülikool, Serbia) loengu “From Bogomilism to Neo-Bogomilism” (Bogomolismist neobogomolismini).

26. novembril pidas dr Pasi Enges (Turu ülikool, Soome) loengu “Narrating an experience. Supernatural experience narratives in Teno Sami folklore” (Kõneldes kogemusest. Jutud üleloomulikest kogemustest Teno saamide folklooris).

28. novembril Akadeemilise Rahvaluule Seltsi kogumiskonverents “Välja piiritlemine: kus kohtuvad uurija ja uuritav” Eesti Kirjandusmuuseumis.

Liilia Laaneman

NEWS IN BRIEF

Birthday greetings!

Ants Viires (95), Hilja Kokamägi (90), Ülo Tedre (85), Ruth Mirov (85), Edgar Saar (75), Anna-Leena Siikala (70), Anne Hussar (70), Asta Õim (70), Ülo Siimets (65), Kazuto Matsumura (60), Triinu Ojamaa (60), Andres Kuperjanov (55), Krista Aru (55), Eda Kalmre (55), Karin Maria Rooleid (50), Janika Kronberg (50), Kärt Summatavet (50), Janika Oras (50), Péter Pomozi (50), Guntis Šmidchens (50), Anzori Barkalaja (45), Liisi Laineste (35).

Joint festival of expatriated Estonians in San Francisco

Ivi Zajedova writes about West Coast Estonian Days and the worldwide ESTO festival, which were organised as a joint event of expatriated Estonians in San Francisco this summer.

Calendar

A brief summary of the events of Estonian folklorists from August to December 2013.